

Valdemars Slot

Hovedbygningens facade ud mod det store gårdrum.

Voldstedet, hvor Kærstrup lå, ses som en skovplantet forhøjning. I baggrunden ses den højtliggende Bregninge Kirke.

NATURGRUNDLAG OG LANDSKAB

Naturgrundlaget for herregårdsmiljøet Valdemars Slot er et svagt kuperet morænelandskab. Terrænet stiger svagt rullende mod vest. Søen er en del af et lavtliggende område, så slottet i dag ligger på en halvø, næsten adskilt fra hovedparten af ejerlavet.

Landskabet domineres af de to skoveområder Nørreskov og Hestehave, og det mindre Kohave ned mod søen. Nørreskov og Hestehave drives som moderne skovbrug. I skovene ses reguleringen af landskab og jordbund gennem et netværk af drængrøfter. Markerne mellem skovområderne består af store markflader adskilt af få, men netop derfor, markante levende hegn. Enkelte steder ses nyplantede, flerrækkede læhegn, hvilket adskiller sig fra de ældre, enkeltrækkede hegn. De åbne markarealer giver et flot overblik over det rullende terræn.

Ved slottet ligger en park, som for størstedelen er en romantisk landskabshave med store fritstående træer og udsyn over Søen.

Allen mod Troense (tv). Den offentlige vej passerer gennem to markante portbygninger (th).

Tehuset (tv). Udsikningsbroen (th).

Udsigt fra Vievej mod Bregninge Kirke

Ambrosius-egen (tv) har navn efter digteren Ambrosius Stub, som efter sigende yndede at sidde under egen og digte. Egen er fredet og ca. 400 år gammel. Terrænet i skovene gennemskæres af drækanaler og regulerede vandløb (th).

KULTURHISTORIE

Valdemars Slot hed tidligere Kærstrup, og dette navn kendes tilbage til 1362. Kærstrup menes at være anlagt som en enestegård i kystskovbæltet. Oprettelsen som enestegård i et tidligere skovområde er karakteristisk for kommunens herregårde; over halvdelen af herregårdene i kommunen er opstået på denne måde.

I 1639 flyttedes Kærstrup længere ud mod kysten og fik i den forbindelse navnet Valdemars Slot. Resterne af Kærstrup borgbanke kan tydeligt erkendes i en mindre skovbevoksning ved Vievej og Nørreskovvej.

Navnet Valdemars Slot skyldtes, at slottet var i kronens eje og udset som stamsæde for Kirstine Munk og Chr. d. 4.'s fælles søn, Valdemar Christian. Efter mange år med tilknytning til bispem i Odense og kronen overgik Valdemars Slot efter slaget i Køge Bugt 1677 til søhelten og admiralen Niels Juel (1629-97). Niels Juel havde ret til udbetaling af "prisepenge" fra kongen for de erobrede svenske skibe, og da kongen manglede likvider fik han i stedet Valdemars Slot med jordtilliggende.

Op gennem 1700-tallet udvidede Juel-slægten slottets jordtilliggende ved indkøb af bøndergods. Frederik Juel (1761-1827) forbedrede og intensiverede godsets drift. Fattig- og skolevæsenet lå også Frederik Juel meget på sinde. Han byggede i alt otte skoler på Tåsinge og i 1806 "en Medicinal-Anstalt" for Tåsinge, hvor beboerne gratis kunne få lægehjælp og medicin. Blandt Frederik Juels skoler kan nævnes Sophie Frederikke Skole i Bjerreby, opført 1835, i dag fredet, Nørre Vornæs Skole, opført 1863, i dag fredet, og Bregninge skole, nedbrændt og genopført i 2010, samt Troense skole opført 1791, fredet. Endelig har der været en skole i Eskær fra 1827; den blev i 1956 flyttet til Den Fynske Landsby.

Da Frederik Juel døde flyttede hans enke ind i enkesædet, der ligger på Nørreskovvej og stadig bærer navnet Generalindehuset.

Bebyggelsen ved vandmøllen på Jydevej (øverst) og i Pedershuse (nederst tv) en række ensartede karaktertræk i udformning og farvesætning. Også de sorttjærede udhuse (nederst th) går igen flere steder.

ARKITEKTUR OG BYGGESKIK

Ejerlavet rummer en velbevaret og spændende arkitektonisk kulturarv. Rundt omkring ligger skovfogedhuse og andre funktionærboliger, som ved Pederskov Huse fortættes til en lille samling af huse. De fleste af disse er holdt i sort bindingsværk med lysegule tavler. Bindingsværket er rigt og dekorativt, og flere steder ses samme mønstre på forskellige bygninger, som et klart signal om tilhørsforholdet til Valdemar Slot. Tagene kan være strå eller tegl, med eller uden halvvalm. Tager med spidsgavl er et karakteristisk træk ved mange af de fynske godsbygninger. Ved flere af husene ses udhuse udført i sortmalet (eller tjæret) træ. Enkelte funktionærboliger er nyere og fremstår fuldmurede med klassicistiske stiltræk. Disse huse fremstår dog mindre karakteristisk og arkitektonisk interessante.

Langs hovedvejen ligger halvdelen af en statshusmandskoloni i ejerlavet. Denne bebyggelse er opført i bedre byggeskik, men ikke som helt ens huse. En del af brugene er bevaret i hovedformen.

Eksempler på i hovedtræk bevarede statshusmandsbru.

Omkring slottet ligger en række bygninger. Langs vandet mod syd ligger et par villaer, herunder Generalindehuset. Begge fremstår dog lidt klumpede og massive med deres tunge manzardtage.

De lidt klumpede villaer langs Nørreskovvej syd for slottet.

En række driftsbygninger, som er kommet til efter den centrale del af hovedgårdsanlægget, ligger også omkring slottet. Mod nord ligger således en række bygninger i den industrielle stil, der var fremherskende omkring 1900, som en markant og fint detaljeret bebyggelse.

Driftsbygninger, der blandt andet rummer godskontoret. Stilene er enkle, og bygningerne velbevarede.

Række af historicistiske/industrielle driftsbygninger nord for det oprindelige avlsgårdanlæg.

Selve slottet med avlsgård og portbygninger er arkitektonisk i en klasse for sig. Det gælder såvel bygningsarkitekturen som hele det geometriske anlæg, hvor hovedbygningen med sin højde og tyngde får lov til at dominere de i sammenligning ydmyge, lave avlsbygninger. Adgangen gennem de rigt detaljerede portbygninger med røde klokketårne understreger bygningsanlæggets betydning og fornemme karakter.

Slottets hovedbygning.

Udsigt fra den offentlige vej over spejldammen mod Tehuset .